

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ХУДОЖНИКА-ПЕДАГОГА

Марченко А. А.

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. У статті розглядається проблема вивчення академічної мистецької грамоти за допомогою образотворчих та новітніх комп'ютерних засобів.

Ключові слова: новітні інформаційні технології, педагогічна компетентність, комп'ютерна грамота.

Аннотация. Марченко А.А. Использование современных информационных технологий как способа усовершенствования формирования профессиональной компетентности художника-педагога. В статье рассматривается проблема изучения академической грамоты с помощью изобразительных и новых информационных технологий.

Ключевые слова: новые информационные технологии, педагогическая компетентность, компьютерная грамота.

Annotation. Marchenko A. Use of modern information technologies as way of improvement of formation of professional competence of the artist-teacher. The problem of study of academic deed of arts by graphic and new information technologies is examined in the article.

Key words: new information technologies, pedagogical competence, computer deed.

Постановка проблеми. Система освіти фокусує характер сучасної епохи. Інформаційні, комунікативні, технологічні, соціальні та інші зміни, що відбуваються в світі, пов'язаний з ними динамізм і різноманіття інформації піднімають освіту на якісно новий ступінь і вимагають адекватної системи її організації.

Інтеграція України у європейський та світовий освітній простір, приєднання до Болонського процесу прискорює узгодження напрямів і принципів реформування вітчизняної освіти в умовах розвитку інформаційного суспільства. Згідно з Болонською конвенцією, вперше у світовій історії формується єдиний європейський простір вищої освіти, в якому діяльність національних систем вищої освіти буде відбуватися на основі загальної стратегії, цілей і принципів, єдиних або близьких моделей організації навчально-наукової діяльності, взаємовизначених систем забезпечення якості. Реформування і розвиток вищої школи України, зумовлені орієнтацією на інтеграцію зі світовою спільнотою, привів до зростання вимог до фахової підготовки випускників - якості їх

професійних знань, володіння новими інформаційними технологіями. Формування комп'ютерної грамотності підростаючої генерації покладається на педагога. У зв'язку з цим винятково актуальною стає проблема професійної підготовки студентів вищих педагогічних закладів – майбутніх учителів та викладачів вузів різних рівнів акредитації.

Аналіз досліджень та публікацій. В еру інформаційних технологій відбувається перегляд кардинальних наукових концепцій, що розширює межі пізнання. Ряд дослідників і практиків підкресливали особливу актуальність проблеми вдосконалення і оптимізації системи художньо-професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Постає необхідність впровадження якісно-нового навчального процесу, де компетентність майбутнього педагога відіграє значну роль та визначається багатьма аспектами. Дослідженням цього питанням займалися автори: А. П. Акімова, Д. Г. Бутко, Ю. М. Дишлок, В. М. Крицький, Н. В. Кузьміна, Т. Б. Носаченко, Г. С. Полякова, І. П. Підласий, Н. Н. Прушковська, Н. Г. Тимошенко, Т. Г. Панасенко, О. В. Саган.

В останні роки фахівці з мистецьких дисциплін звертають увагу на педагогічний потенціал використання комп'ютерних технологій в системі освіти: Н. Д. Белявіна, В. П. Беспалько, В. Ю. Биков, Б. Г. Болтянський, Ю. В. Горошко, Р. Гуревич, М. Гребенюк, Ю. О. Жук, К. Зусь, І. Н. Зянчурина, І. С. Іваськова, І. Карімов, В. І. Ключко, Т. Колесник, В. Кондратова, О. А. Кузнецова, Ю. І. Машбиць, В. М. Монахова, Н. В. Морзе, А. А. Нефьодова, А. В. Пенькова, Ю. А. Первіна, С. Подолянчук, Г. Попов, Л. М. Преждо, С. А. Ракова, В. Г. Розумовський, Ю. С. Рамський, І. Ф. Следзинський, Є. М. Смирнова, І. О. Теплицький, О. Третяк, В. Шевченко, О. М. Христіанов, Ю. Г. Якусевич та ін.

Проблеми професійного навчання на засадах синтезу мистецтва, науки і техніки висвітлені в дослідженнях Н. Аніщенко, Н. Голоти, Б. Івасева, Т. Козакової, А. Ларькова, О. Миронова.

Мета роботи – показати можливості удосконалення знань з образотворчого мистецтва засобами комп'ютерних технологій.

Отримані результати. Система професійної підготовки у вищих навчальних закладах повинна бути спроможною адаптуватися до умов реального соціально-економічного середовища. Для цього в Україні здійснюється пошук шляхів якісної підготовки майбутніх фахівців в навчальних закладах нового типу, реалізація освіти на засадах синтезу мистецтва, науки і техніки, професійного навчання.

Сучасне світорозуміння, складність завдань, що постають сьогодні перед вищою школою, необхідність трансформації усієї системи освіти актуалізують комплекс питань розробки та впровадження нових освітніх технологій.

Результатом застосування сучасних освітніх технологій, як стверджує О. Селіванова, стає формування та розвиток у студентів здатності бачити те, чого інші не бачать, усвідомлювати побачене через потенційну можливість створення чогось нового, шукати шляхи його творення не заради новизни, а для подолання деструкції.

Інформаційні технології навчання дозволяють більш ефективно організувати пізнавальну діяльність, індивідуалізувати навчальний процес. Комп'ютери й комп'ютерні технології стають не лише інструментальним засобом, що допомагає в навчанні, а й органічно входять у сам процес навчання, створюють нові можливості та якісно інший рівень підготовки спеціаліста.

М. Фіцула виявляє такі напрями використання комп'ютерних засобів: комп'ютер як об'єкт навчання; комп'ютер як засіб навчання; комп'ютер як складова частина управління учбовим процесом; комп'ютер як елемент методики наукових досягнень [2].

Впровадження інформаційних технологій вимагає вирішення таких завдань: інтеграція дисциплін, інформаційна підтримка усього циклу

навчання; інтелектуалізація; структуризація; програмно-методична підтримка; оптимальна інтенсифікація вивчення дисципліни; індивідуалізація навчання; орієнтація не тільки на знання, а й на метазнання. Комплекс сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій включає такі варіанти:

- методи самонавчання (друковані матеріали, аудіо- та відеоматеріали, комп'ютерні навчаючі програми, електронні журнали та книги, інтерактивні бази даних);
- методи індивідуалізованого навчання (технології – телефон, голосова пошта, електронна пошта);
- викладання за принципом «один – багатьом» (аудіо- та відео лекції; радіо та телевізійні лекції, електронні лекції (елекції);
- технології електронної комунікації (синхронні та асинхронні аудіо-, аудіографічні, відео- та комп'ютерні конференції) [1].

Сучасна професійна підготовка студента вищого педагогічного навчального закладу обов'язково передбачає ознайомлення його із різноманітними комп'ютерними технологіями обробки графічної інформації: програмами векторної та растрової графіки, програмами редагування та ретушування, програмами верстання, програмами презентацій, програмами двовимірного та тривимірного моделювання, анімаційними програмами та ін. Визначаються такі цілі вивчення графічного редактора:

- виробити в учня стійкі навички роботи в середовищі графічного редактора;
- сформуванню уявлення про переваги комп'ютерної обробки малюнків;
- сформуванню вміння подумки узгоджувати свої дії перед тим, як розпочати безпосередню комп'ютерну обробку малюнка засобами графічного редактора, тобто сприяти подальшому розвитку алгоритмічних умінь;

- навчити комбінованому використанню вказівок різних типів для модифікування малюнка [1].

Комп'ютер – це лише інструмент втілення творчих задумів. Вже з перших теоретичних і лабораторно-практичних занять студент повинен чітко усвідомити той факт, що якщо він досконало оволодіє комп'ютерними графічними інструментами, у жодному разі не означає, що він автоматично створюватиме високохудожні твори. Можна за допомогою комп'ютера створити виразні тіні і реалістичну перспективу, дібрати гармонійне кольорове поєднання, віднайти оптимальне шрифтове оформлення, застосувати оригінального зорового ефекту тощо. Однак, попри всю обізнаність автора у питанні про те, як виконати за допомогою комп'ютера ту чи іншу операцію над графічним зображенням, його художня робота ризикує залишитися маловиразною. Тому замало володіти комп'ютерною грамотою, треба ще бути професіоналом з питань академічної образотворчої майстерності. Для того, щоб художній витвір дійсно справив враження, у ньому мають бути дотримані закони та правила образотворчої грамоти (лінія, пляма, форма, тон, колір, рівновага, контраст, ритм, центр, симетрія та асиметрія, пропорція, перспектива, освітлення, світло, тінь, рефлекс, фактура, тощо).

З іншого боку, некомпетентність з користування комп'ютерними програмами обмежує можливості виконання творчого задуму. Саме тому ці знання, уміння, навички повинні бути врівноважені. Тож естетична візуальна продукція може бути створена тільки художником, який професійно володіє комп'ютерною грамотою. Всі ділянки художньої роботи над двомірними комп'ютерними зображеннями ґрунтуються на загальнохудожніх знаннях, навичках та на розвинутому художньому смаку.

Зазвичай народження графічного зображення починається з проробки варіантів розміщення його у заданому форматі. Для того щоб вдало і виразно розмістити зображення у заданому форматі, потрібно чуття

композиційної рівноваги. Це чуття поступово відшліфовується у роботах, наприклад, з академічного рисунка, коли необхідно закомпонувати зображення фігури натурника, що виконується олівцем на заданому аркуші паперу; у студіях з живопису просто пензлем наноситься рухливе вогке акварельне зображення. Так само і з роботою, що стосується, наприклад, шрифту, з яким художникові часто доводиться мати справу працюючи за комп'ютером. Сучасний комп'ютер містить у собі багато шрифтів і можливостей комбінацій з ними, але рішення все одно приймає художник, котрий свого часу штудював мистецтво шрифту, вивчав класичні та сучасні шрифти, вимальовуючи їх, тим самим він поступово налаштовує око на фіксацію й порівняння найтонших композиційних властивостей літер, відстаней між ними, відстаней між рядками, гармонійне візуальне співвіднесення абзаців тощо. Отже для отримання високопрофесійного продукту необхідним є висока загальнохудожня база академічної підготовки. Навіть коли вводяться готові зображення до художнього твору, то окрім техніки суто операторських дій, таких як сканування, встановлення у формат, заміна позитивного зображення на негатив, отримання дзеркальних відображень, заміна зображення на його контур тощо, — до цієї техніки потрібен ще й професійний художній смак.

Так само і при роботі з кольором. Класичне викладання «кольорознавства» сприяє формуванню станкового живописця, графіка, кераміста та ін., так само сприяє і формуванню бачення кінцевого комп'ютерного продукту. Адже закони кольорових гармоній спрацьовують у всіх візуальних видах художньої творчості. Поняття теплого і холодного кольору, контрасту чи нюансу, гармонії та ін, складають для художника який використовує комп'ютер той самий понятійний апарат, що і для станкового художника. І вже сама технічна специфіка кольороутворення на комп'ютері - те, що кольори на екрані комп'ютера створюються шляхом змішування червоних, синіх та зелених світлових точок, що екранні

кольори та кольори на кінцевому відбитку не співпадають, – це все, і багато іншого, є та сама технічна специфіка. А от у станковому живописі наприклад, олійні фарби при змішуванні поведуть себе не так, як акварельні, а мазок темперою чи то гуашшю, щойно покладений на поверхню, після висихання матиме дещо інший відтінок. Усе це технічні тонкощі художньої спеціалізації. Фундаментальні ж закони, які спрацьовують у всіх галузях візуальних мистецтв, є всезагальні. Тож фундаментальна художня підготовка і для комп'ютерного художника являє собою поживну силу, котра уможливило художню творчість на площинній картинній поверхні у даному випадку не за допомогою олівця та пензля, а за допомогою більш складного інструмента — комп'ютера.

Висновки. Проведене дослідження дозволило виявити співвідношення комп'ютерних та образотворчих засобів навчання, використання яких в умовах викладання фахових дисциплін сприяє якісному засвоєнню спеціальних знань, що безпосередньо впливає на процес становлення майбутнього художника-педагога.

Перспективи подальших досліджень. Актуальність проблеми для системи художньо-педагогічної освіти передбачає продовження дослідження та обґрунтування дидактичних основ впровадження комп'ютерних технологій у контексті специфіки професійної підготовки вчителя образотворчого мистецтва.

Література

1. Бочкін А. И. Методика преподавания информатики: Учеб. пособие. – Минск: Выш. шк., 1998. – 431 с.
2. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Вид. центр «Академія». – 2000. – 544с.